

Çığlık Yükseliyor: Masumiyetin Madara Edildiği Yerde Adalet Kanıyor – Türkiye: Çocuklar İçin Bir Adaletsizlik Ülkesi mi?

(Yapay Zeka GEMİNİ ekibi tarafından 27.07.2025 tarihinde ki derlemede “ Çocuk Haklarına Adaletin Yarası: “Suça Sürüklenen Çocuklar” ve Türk Hukuk Sisteminin Eleştirel Analizi – Uluslararası Perspektifler ve Yapısal Sorunlar” başlıklı metin için çocuklar için bir adalete yönelik talep ve Mine Kırıkanat’ın bir yazıdan esinlenerek önce İngilizce, sonra aynen Türkçe üretilen derleme bilgi ve metin çocuklara umut vermesi içindir.Bilgi birikimi ve sorumluluk Gemini Ekibine ait olup bilgileri paylaşan SHU.Nihat Tarımeri)

Gözlerimi kapattığımda, zihnimde yankılanan o çığlığı duyuyorum.

Henüz hayatın fırtınalarına karşı kalkanları olmayan, o küçücük elleriyle dünyanın ağırlığını kaldıramayacak kadar narin, incelikle korunması gereken bir çocuğun, sayıların ve soğuk maddelerin arasında kaybolan sessiz çığlığını...

Bu çığlık, sadece hukukun değil, vicdanın, insanlığın, geleceğin kanayan yarası. Bu çığlık, masumiyetin nasıl madara edildiğinin, adaletin nasıl kör edildiğinin, umutların nasıl boğazlandığının acı bir feryadı.

Mine Kırıkanat'ın 'Patria Nostra'dan Madara Mostra'ya' uzanan o keskin serzenişi, bu ülkenin sadece siyasi değil, ahlaki ve insani değerlerindeki derin çürümeyi de gözler önüne sermektedir. İşte bu çürümüşlüğü en acımasız yansımalarından biri, çocuk adalet sistemimizdeki kanayan yaradır; çocuklarımızın ruhlarının, hayallerinin nasıl "madara" edildiğinin göz yaşartıcı tablosu.

Düşünün ki, küçücük bir can, daha yolun başında, hayatın dikenli yollarını keşfetmeye çalışırken, bir anda bir etiketle damgalanıyor: **"Suça sürüklenen çocuk!"** Ah, bu ne ağır bir yük, ne acımasız bir damga!

Bu sadece bir hukuk terimi mi sanırsınız? Hayır, bu bir çocukluğun ipoteği, bir masumiyetin gasbı, bir geleceğin karartılmasıdır. Bu kelimelerin her biri, o küçücük omuzlara bindirilen, nefeslerini kesen, ruhlarını darma duman eden bir prangadır. **Daha da acısı, bu "suça sürüklenen çocuk" tanımı, Anayasamızın 38. maddesinde güvence altına alınan "masumiyet karinesi" ve "adil yargılanma hakkı"na da açıkça aykırıdır. Bir çocuğu, daha yargılama süreci başlamadan potansiyel bir suçlu gibi damgalamak, hangi adalete sığar?** Tıpkı Kırıkanat'ın dediği gibi, "kusmak geliyor içimizden" bu utanç verici tanımlara ve onların yarattığı adaletsizliklere.

Mattia Ahmet Minguzzi olayı gibi vicdanları sızlatan trajedilerde, yüreği yanan ana babanın acısı elbette paylaşılasıdır. Ancak bu acı, İtalya'daki gibi, çocuğun üstün yararını esas alan, koruyucu ve rehabilite edici bir adalet anlayışına evrilmeliydi. **Oysa bizde ne yazık ki, intikamın keskin kılıcı, adaletin önüne geçti.** Olay görüntülerinin ve iddianamedeki bilgilerin gizli kalması gerekirken, vekili tarafından pervasızca kamuoyuyla paylaşılmasıyla, mahkeme salonları adeta sosyal medya mahkemelerine dönüştürüldü. **Hukukun gereği olan gizlilik ve çocuğun damgalanmaması ilkesi hiçe sayılırken, bu feci durum karşısında çocuk hakları savunucuları neredeydi? Neyi konuşuyoruz biz aslında?**

İtalyan hukukunun çocuğa yakışan o kapsayıcı, iyileştirici bakış açısı nerede? Orada bir çocuğun hatası, bir yetişkinin intikam hislerinin aracı yapılmaz, aksine onun geleceği için en iyi yol aranır. Bu ülkenin bu çocuklarımıza yakışmayan "madara" edişi, her vicdanlı insanı kahrediyor.

Ve bu yaranın üzerine tuz basan bir diğer gerçek var: **"Sosyal çalışma görevlisi"** gibi dünyada karşılığı olmayan, bilimsel temelden uzak, yetersiz bir yaklaşımla atılan adımlar... Oysaki çocuklarımızın, gençlerimizin fısıltılarını duyacak, onların kalplerindeki yaraları saracak, hayatlarına yeniden anlam katacak gerçek sosyal hizmet uzmanlarına ihtiyacı var. İtalya'daki gibi, hakimler, savcılar, psikologlar bir araya gelerek multidisipliner bir yaklaşımla çocuğun sadece "suçunu" değil, onun tüm yaşam koşullarını, ruh halini, ihtiyaçlarını anlarken, bizde hala pedagoji diploması olmayanların, "adli destek görevlisi" adı altında çocukların hayatlarına müdahale etmesi, bilimsel değil, keyfi kararlarla onların geleceğine yön verilmesi, bu büyük adaletsizliğin en somut kanıtlarından biri.

Bu, adeta bir tiyatro sahnesinde oynanan acı bir oyun, bir "madara mostra"dır; kahramanları çocuklarımız, yazarları ise vicdanını kaybetmiş bir sistemdir. Sosyal hizmet alanındaki bu yozlaşma, çocuklarımızın ikinci kez mağdur olmasına zemin hazırlıyor. İtalya'da 14 yaş altı çocuklar cezai ehliyete sahip değilken, Türkiye'de 12 yaşındaki bir çocuğun dahi yetişkinler gibi yargılanması, hatta tutuklanması, sosyal inceleme raporu bile tam anlamıyla hazırlanmadan özgürlüğünden mahrum bırakılması kabul edilemez!

Bu, çocuklarımıza reva gördüğümüz bir adaletsizlik, bir "ayıp"tır.

Burada esas can acıtıcı olan ve Mine Kırkanat'ın "madara olma" eleştirisini en derinden hissettiren bir başka nokta var: UNICEF tarafından hazırlanan sosyal çalışma görevlisi için eğitim kitapları ve Türkiye'deki çocuklar için yaratılan bu "ikinci standart" algısı. (Not:https://www.unicef.org/turkiye/media/4701/file/SOSYAL%20%C3%87ALI%C5%9EMA%20G%C3%96REVL%C4%B0LER%C4%B0%20%C4%B0%C3%87%C4%B0N%20E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M%20K%C4%B0TABI%20_%20Kas%C4%B1m%202013.pdf)

Uluslararası alanda çocuk hakları savunuculuğunun en önemli kurumlarından biri olan UNICEF'in, Türkiye'deki uygulamaların uluslararası standartların gerisinde kalmasına yol açan veya bu durumu pekiştiren yaklaşımlar sergilemesi, vicdanları sızlatmaktadır. Avrupa'da bir asırdan beri tedbir ve korumak amacıyla sosyal hizmet yöntem ve araçlarla resmi vesayet kurumu kapsamındaki gençlik daireleri gibi kapsayıcı ve insan odaklı modeller yerine, Türkiye'de çocuk ve gençler için yaratılan **"sosyal çalışma görevlisi" şeklindeki garabet tanımın** ve uygulamaların AB fon kaynaklarıyla desteklenmesi, bir çifte standartı açıkça gözler önüne sermektedir. Hem asgari kurallara dayalı çocuk hakları ve sosyal hizmetlerden yararlanma hakkını engellemeye yönelik UNICEF Ankara Ofisi'nin bu süreçteki rolü ve harcanan milyonlarca Euro'nun, AB vergi verenleri açısından da sorgulanması gereken bir durumdur. Bu, sadece hukuki ve teknik bir sorun değil, aynı zamanda uluslararası kuruluşların kendi değerleriyle çelişen, çocukların üstün yararını araçsallaştıran bir tavidir.

Türk Hukukunun Tarihsel Yüğü: İtalya ile Kıyaslanan Gecikmeler ve Yanlışlar

Türk hukuk sisteminin çocuk adaleti alanındaki mevcut durumu, maalesef kökenleri çok eskilere dayanan ihmaller ve çağdaş gelişmelerden uzak kalma eğilimiyle açıklanabilir. **1926 tarihli Türk Kanunu Medenisi'nde (Türk Medeni Kanunu) halen eksik olan "resmi vesayet kurumu" gibi yaşamsal bir yapının, 1942 yılından bu yana Türk Hukuk Dünyası tarafından göz ardı edilmesi, sosyal hizmetlerin gelişmesini temelden engellemiştir.** Oysa ki bu kurum, çocukların haklarını bağımsız ve etkin bir şekilde koruyarak, onların yargı sisteminin acımasızlığına, kamuoyunun yargısına bırakılmasını önleyebilirdi.

Daha da vahimi, Türk Ceza Kanunu (TCK) Madde 31'in kökeninde yatan yaklaşımdır. **1889 tarihli İtalya (Zanardelli) Ceza Kanunu'nu aynen uyarlayan dönemin Türk Ceza Kanunu'ndaki çocuklarla ilgili 54. maddesinin bir devamı niteliğindeki TCK 31. maddesi, halen çocukların yetişkinler gibi yargılanmasına yol açmaktadır.** Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) ile dahi bu durum devam etmekte, çocuklara reva görülen ağır cezalar İtalyan hukukundaki gelişmelerin çok gerisinde kalmaktadır. **Çünkü 1930 yılından sonra değişen İtalyan hukukunda, yeni kanunlar ve gelişmelerle çocuk ve genç adaletine yönelik çok daha insancıl, koruyucu ve rehabilite edici bir bakış açısı benimsenmiştir.** Örneğin, İtalya'da 14 yaşın üzerindeki gençler için dahi en fazla 7 yıl hapis cezası söz konusu iken, Türkiye'de TCK 31. maddesi, çocuklar için ağırlaştırılmış müebbet hapsin indirimi gibi, akıl almaz derecede ağır cezaların yolunu açabilmektedir.

Neden Türkiye'deki çocuklar, İtalya'daki benzer yaş grubundaki akranlarından çok daha ağır cezalarla karşı karşıya kalma potansiyeline sahip olsun? Bu çocuklarımıza reva gördüğümüz bir adalet midir?

İtalya'da 14 yaşından küçük çocuklar cezai ehliyete sahip değilken, 14 yaşın üzerindeki gençler için dahi ceza sürelerinin sınırlı tutulması, sistemin öncelikli olarak **rehabilitasyon, eğitim ve topluma yeniden entegrasyonu** hedeflediğini açıkça göstermektedir. Orada genç bir bireyin hayatının geri kalanının, kısa süreli bir hatanın bedeli olarak karartılması yerine, ona bir şans daha verilmesi, yanlışlarından ders çıkarması ve sağlıklı bir birey olarak topluma dönmesi için gerekli mekanizmalar oluşturulmaktadır.

Uluslararası Sözleşmeler ve Anayasal İhlaller: Göz Ardı Edilen Haklar

Adalet Bakanlığı'nın soğuk istatistikleri, bu feryadın sessiz çığlıklarını sayılara döküyor. Yüzbinlerce "suça sürüklenen çocuk", soruşturma evrelerinde damgalanıyor, kovuşturmalarda kaderleriyle baş başa bırakılıyor. Oysa ki bu çocukların yarısından fazlası hakkında kovuşturmaya yer olmadığı kararı veriliyor. Düşünün, masumiyetleri kanıtlanana kadar ne büyük bir leke taşımak zorunda kalıyorlar! Bu durum, Mine Kırıkanat'ın "onurun ne zaman kaybedildiği" sorusunu, en derinden çocuklarımız için sorduruyor bize.

1961 yılında Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen Avrupa Sosyal Şartı'nın çocuklar ve gençler ile ilgili 7. ve 17. maddeleri, onların bedensel, manevi, sosyal, hukuksal ve ekonomik korunma hakkını açıkça güvence altına almaktadır. Bu

maddeler, aynı zamanda sosyal hizmetlerden yararlanma hakkını birer "sosyal hak" olarak tanımlar ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ndeki "adil yargılanma hakkı" için de vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Dahası, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BM ÇHS) ve ona kaynaklık eden Pekin Kuralları (özellikle 16. madde), doğrudan sosyal hizmetlerin önemiyle ilgilidir; çocukların korunması ve yardıma erişimi için temel referans noktalarıdır.

Türkiye'nin de taraf olduğu bu uluslararası sözleşmeler, çocukların suçla temasa geçmeleri halinde dahi, onların üstün yararını gözeten, rehabilite edici ve sosyal entegrasyonu hedefleyen bir yaklaşımı zorunlu kılar. Ancak Türkiye'deki uygulamalar, ne yazık ki bu uluslararası sözleşmelerin ruhuna ve harfine aykırı düşmektedir. **"Sosyal çalışma görevlisi" gibi yeterli uzmanlık alanından uzak, uluslararası standartlara uymayan tanımlarla çocuklarımız hem korumasız kalmakta, hem de onların "sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı" ihlal edilmektedir.** Avrupa Sosyal Şartı'nın sosyal yönetme ve araçlar açısından 14. maddesine rağmen, çocuklarımız korumasız bir adalet sisteminde, çağın ötesi bir bakışla cezalandırmaya odaklanan bir yaklaşımın kurbanı olmaktadır. Üstelik diploması olmaması rağmen adalet yönetimi için üretilen "pedagog"lar için meşru kılan bu durum(lar), yalnızca uluslararası sözleşmelere değil, aynı zamanda kendi Anayasamızın temel hükümlerine de aykırılık teşkil etmektedir.

Özellikle dikkat çekici olan, Avrupa Konseyi'nin Şiddet Suçu Mağdurlarının Tazminine İlişkin Avrupa Sözleşmesi (ETS No. 116) gibi önemli bir belgenin, Türkiye tarafından 1985 yılında imzalanmış olmasına rağmen bugüne kadar TBMM'de kanunlaşmamasıdır. İnsana bakış ile de ilgili bu durum, şiddet mağduru çocukların tazminat haklarına erişimini doğrudan engellemekle kalmamakta, aynı zamanda mevcut Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) ve Türk Ceza Kanunu (TCK) Madde 31 gibi hükümlerle yaratılan **"hukuksuzlukla damgalama" ve derin "mağduriyet" döngüsünü pekiştirmektedir.** Çocukların sosyal ortam ve yaşam koşullarının Pekin Kuralları'nın 16. maddesine aykırı olması, Anayasanın 38. maddesine rağmen mümkün olabilmekte ve bu durum, adalet yönetiminde büyük bir mağduriyet yaratmaktadır. Kendi mesleği dışında ki sosyolog veya diploması olmayan pedagogları meşru kılan bu sistemin kendisi de bir kurban yaratıcıdır; kendi içine dönük, yenilikçi olmayan yapısıyla çocukların tekrar suç işlemesindeki sorumluluğun birincil taşıyıcısı haline gelmektedir. Sosyal hizmet boyutundaki araçların yozlaşmasıyla oluşan ve "suça sürüklenen çocuk" şeklindeki damgalama ile böyle yaşam koşullarında ve sosyal ortamda, çocuk bir şiddet sarmalının da parçası haline gelmektedir. **Bu bağlamda, şiddet mağduru olan çocuğun, adeta sistemin bir kurbanı olarak, gelecekte kendisinin de başka bir "kurban" yaratmasının kapıları aralanmaktadır. Bu, adaletin değil, acımasızlığın bir döngüsüdür.**

CMK avukatlarının, bu kamusal görevin bilincinde olarak, çocukların haklarını titizlikle koruması elzemken, ne yazık ki bazı durumlarda bu kutsal görev de layıkıyla yerine getirilemiyor. Çünkü adaletin kör noktalarında, bu küçücük yürekler, yalnız ve savunmasız kalıyor. 2005 yılında Türkiye Barolar Birliği temsilcisi olarak kanunlaşma sürecinde bir aktör olan Av. Seda Akço gibi vicdanlı hukukçuların uyarıları tutanaklara geçse de, ne yazık ki bu uyarılar kulak ardı edildi ve çocuklarımızın adaleti, "suça sürüklenen çocuk" gibi utanç verici tanımların gölgesinde kaldı.

Türkiye, İtalya ve benzeri çağdaş ülkelerin çocuk adalet sistemlerine bakıp, kendi çocuklarına reva gördüğü bu "ikinci sınıf" muameleyi derhal sona erdirmelidir. Çocuklarımızın geleceğini, intikam hırsının, bilgisizliğin ve sistemsizliklerin kurbanı etmeye hakkımız yok.Bula bula örnek alınan ABD de çocuk hakları sözleşmesini hala kabul etmemektedir.Ayrıca Anglo Sakson sistem farklılığını dikkat etmeden çözüm arayanlar sadece zalimlik duygusunu beslemektedir.

Tarihsel yanlışlardan ders çıkarıp, vicdanımızın sesini dinleyelim.

Çünkü adaleti arayan her çocuk, aslında hepimiz için bir umut, bir ılıktır. Çocuk ve gençlik döneminde sosyal ortam ve yaşam koşullara dayalı her birinin ayrı ayrı bir öyküsü vardır. Ve bu öykü ile o ılığa kulak vermek, insanlık borcumuzdur.İnsan olmak için de ilk adımdır.Vicdanlar ve arınmak içindir. Çocuklarımızın geleceği için, **tekrar suç oranlarını düşürmek** ve onları topluma yeniden kazandırmak adına, köklü ve insancıl çözümlere yönelmek zorundayız.Kötülükleri beslemek yerine insanlıkla yüzleşerek geleceği, masumiyet karinesini koruyarak ve uluslararası hukukun ışığında inşa etmeliyiz. **Türk hukuk dünyası tarafından sosyal hizmet konusunda eksiklikle yüzleşmeden çocuklar dahil yurttaşların korunması mümkün değildir.** Türkiye'ye hiç ama hiç yakışmayan bu durum ne zaman sona erecek? Bu ayıp ne zaman ortadan kalkacak? Bu soruların cevabını bulmak ve gereğini yapmak, hepimizin ortak sorumluluğudur. Çünkü bir çocuğun masumiyeti madara edildiğinde, insanlık da madara olur. Ve biz, insanlığımızı kaybetmemek için bu ılığa kulak vermek zorundayız.30.07.2025

Kaynak :GEMİNİ Ekibi

NOT :1.Yapay Zeka GEMİNİ ekibi tarafından 27.07.2025 tarihinde ki derlemede “ Çocuk Haklarına Adaletin Yarısı: “Suça Sürüklenen Çocuklar” ve Türk Hukuk Sisteminin Eleştirel Analizi – Uluslararası Perspektifler ve Yapısal Sorunlar” başlıklı metin için çocuklar için bir adalete yönelik talep ve Mine Kırıkanat’ın bir yazıdan esinlenerek önce İngilizce, sonra aynen Türkçeye üretilen derleme bilgi ve metin çocuklara umut vermesi içindir.Bilgi birikimi ve sorumluluk Gemini Ekibine ait olup bilgileri paylaşan SHU.Nihat Tarımeri
2.<https://www.cocukkorumaturkiye.com/cocuk-haklarina-adaletin-yarasi-suca-suruklenen-cocuklar-ve-turk-hukuk-sisteminin-elestirel-analizi-uluslararasi-perspektifler-ve-yapisal-sorunlar/>